Qorti Civili, Prim'Awla

Imhallef Anthony Ellul

Rikors numru: 529/2012AE

Anthony Brincat u martu Rita Brincat

Vs

Dr Renzo Porsella Flores u PL Davina Sullivan li b'digriet tat-3 ta' Lulju 2012 gew nominati bhala kuraturi sabiex jirraprezentaw il-wirt battal ta' Salvatore Grima

L-Erbgha, 2 ta' Dicembru 2015.

Permezz ta' rikors guramentat prezentat fit-28 ta' Mejju 2012, l-atturi ppremettew u talbu:-

1. Illi r-rikorrenti esponenti ghall-perjodu minn 1984 sad-data tal-mewt ta' Salvatore Grima pprestaw servigi u assistenzi lid-defunt Salvatore Grima, liema servigi u assistenzi jigu ppruvat dettaljatament fil-kors tas-smigh tal-kawza;

2. Illi fl-istess perjodu r-rikorrenti esponenti rrangaw, ghamlu xogholijiet u ammobiljaw appartament f'San Pawl il-Bahar proprjeta' tad-defunt Salvatore Grima sabiex ikunu jistghu flimkien ma' Salvatore Grima jghaddu x-xhur tas-sajf f'dan l-appartament. Dan ghamluh ghall-ahhar ghaxar snin precedenti ghall-mewt tragika tad-defunt Salvatore Grima;

3. Illi l-imsemmi defunt Salvatore Grima kien dejjem wieghed li jhallas ghas-servigi u assistenzi lilu prestati u ghall-fatti li r-rikorrenti kienu rrangaw u mmobiljaw l-apartament f'San Pawl il-Bahar proprjeta' tad-defunt Salvatore Grima sabiex dan ikun jista' jqatta' s-sajf maghhom u sahansitra l-istess defunt Salvatore Grima kien stqarr quddiem terzi li kien ser jaghmel testament fejn ihalli l-gid tieghu lir-rikorrenti esponenti bi hlas u gratitudini ghal dak li kienu ghamlu u qeghdin jaghmlu mieghu;

4. Illi d-defunt Salvatore Grima pero' la lahaq ghamel it-testment u lanqas hallas xejn ghas-servigi u assistenzi lilu pprestati mir-rikorrenti esponenti ghad illi miet hesrem wara li gie mtajjar minn karozza fit-triq tar-Rabat precizament f'Valletta Road, Attard, nhar is-27 ta' Novembru, 2009.

Ghaldaqstant, l-atturi jitolbu għar-ragunijiet premessi, lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

(1) tillikwida, okkorrendo permezz ta' perit nominandi, dik is-somma li dina l-Onorabbli Qorti jidhrilha gusta, bhala kumpens ghas-servigi u assistenzi resi mir-rikorrenti esponenti lill-imsemmi defunt Salvatore Grima nkluz somma li l-istess Onorabbli Qorti jidhrilha xierqa bhala kumpens ghall-fatt li l-istess rikorrenti rrangaw u mmobiljaw appartament f'San Pawl il-Bahar proprjeta' tad-defunt Salvatore Grima u abitaw flimkien dan l-istess appartament fix-xhur tas-sajf fl-ghaxar snin precedenti ghall-mewt tragika ta' l-istess defunt Salvatore Grima;

(2) tikkundanna lill-intimati nomine sabiex ihallsu lir-rikorrenti atturi s-somma li tigi hekk likwidata minn dina l-Onorabbli Qorti.

Bl-imghaxxijiet mid-data tas-sentenza sal-hlas effettiv. Bl-ispejjez kontra l-intimati nomine li huma ngunti ghas-subizzjoni.

Permezz ta' twegiba prezentata fit-13 ta' Novembru 2012, il-konvenut nomine wiegeb:-

Illi filwaqt li huma ma jafux bil-fatti li wasslu ghall-kawza jidher li hemm nieqsa talba ghal dikjarazzjoni li l-atturi huma intitolati ghal hlas ta' servigi prestati lil Salvatore Grima li lanqas biss hemm prova li miet.

Fil-mori tal-proceduri l-kuraturi taw eccezzjoni ulterjuri, li l-azzjoni tal-atturi hi preskritta skond l-Artikolu 2156(f) tal-Kodici Civili.

Il-qorti semghet il-provi u rat l-atti.

1. L-atturi qeghdin jippretendu hlas ghal servigi li qalu li taw lill-mejjet Salvatore Grima li miet fis-27 ta' Novembru 2009 f'incident tat-traffiku, mis-sena 1984.

2. **<u>Nuqqas ta' talba biex jigi dikjarat li l-atturi huma ntitolati ghal hlas ta' servigi</u>**.

   Dan l-argument tqajjem bla bzonn min-naha tal-kuraturi. Kif gie osservat f'sentenza pubblikata fil-Volum V.166:-

   "sono superflue le dichiarazione domandate in una citazione, quando i fatti ai quali si riferiscono le stesse dichiarazioni non presentano alcuna difficolta da richiedere l'ufficio espresso del giudice per la loro risoluzione".

   Dikjarazzjoni bhal dik li semmew il-kuraturi, mehtiega sabiex l-atturi jaslu ghat-talbiet li ghamlu fir-rikors guramentat, ma kienx hemm bzonn li fir-rikors guramentat issir taht forma ta' domanda *ad hoc* (ara wkoll sentenza pubblikata fil-Volum XXXIII.i.666).

3. **<u>Eccezzjoni li l-azzjoni hi preskritta skond l-Artikolu 2156(f) tal-Kodici Civili</u>**.

Fl-20 ta' Jannar 2015 il-kuraturi pprezentaw eccezzjoni ulterjuri li biha nvoka l-estinzjoni tal-azzjoni minhabba l-preskrizzjoni *ai termini* tal-Artikolu 2156(f) tal-Kodici Civili.

Fis-sentenza **George Sciberras et vs Josephine Spiteri et**, tal-1 ta' April 2015 il-Qorti tal-Appell osservat:

"Il-gurisprudenza in materja hija wahda kostanti fis-sens li hemm lok ghall-preskrizzjoni f'kazijiet ta' servigi jew prestazzjonijiet ohra, avvolja jkun hemm kontinwazzjoni taghhom. U l-Qrati Taghna, anki f'kazijiet recenti, applikaw il-preskrizzjoni kwinkwennali meta hemm kontinwita` tas- servigi. Dan il-principju gie ribadit fis-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili tas-17 ta' Jannar, 1955 fil-kawza "Agostino Pace et vs Antonio Agius noe" fejn jinghad espressament li "l-azzjoni ghall-hlas ta' servigi u ghar- restituzzjoni ta' spejjez ghal somministrazzjonijiet maghmula lill-persuna servuta tippreskrivi ruhha f'hames snin; u c-cirkustanza li s-servigi jew somministrazzjonijiet jkunu kontinwi, jew bla interruzzjoni, mhux bizzejjed biex timpedixxi illi l-preskrizzjoni tibda tiddekorri. B'dan li l-kontinwita` jew reiterazzjoni tas-servigi jew somministrazzjonijiet ma tissospendix il-bidu jew il-kors tal-preskrizzjoni, u lanqas ma timporta, ghalkemm accettata mid-debitur, interruzzjoni tal-preskrizzjoni tal-kreditu ghas-servigi jew somministrazzjonijiet anterjuri. Ghaliex l-att ta' persuna li taccetta mill-gdid il- prestazzjonijiet ma jistax iwassal ghall-ammissjoni tad- debitu dwar prestazzjonijiet anterjuri, jew ghal rikonoxximent ta' drittijiet dwar dawk il-prestazzjonijiet anterjuri, jew ghal xi rinunzja ghall-preskrizzjoni tad-dritt naxxenti minn prestazzjonijiet anterjuri".

Hemm provi li juru li Salvatore Grima kellu l-intenzjoni li jiehu hsieb l-atturi. Hekk per ezempju:

Charles Scerri – *"Nikkalkula illi Salvu kellu xi erbgha u sebghin sena. Mhux zmien twil qabel il-mewt tieghu, forsi xi tmien xhur, niftakar lil Salvu jghidli: 'irrid niehu hsieb dawk iz-zewg angli li ghandi'. Taz-zewg angli dejjem nismaghha. Ma jidhirlix illi kien hemm nies ohra illi qeghdin jaghtu l-ghajnuna lil Salvu"* (fol. 202).

Charles Bugeja – *"Salvu kien ighidli 'Allahares m'humiex huma'. Qed nirreferi hawn ghall-atturi. Kien isemmi illi li ghandu ghalihom kien"* (fol. 204).

Michael Pace – *"Hu kien ighidli 'imnalla hemm l-atturi ghalija'. Sal-ahhar zminijiet ta' hajtu jien dan ir-ragel bqajt niltaqa' mieghu. Kien isemmieli li Tony u Rita ghamlu l-gid mieghu u li jekk jigi biex jaghmel testment irid jiftakar fihom minhabba l-gid li ghamlulu"* (fol. 206).

Vivian Mercieca – *"Salvu kien ighid illi Allahares ma kinitx Rita ghalih. Qalli 'pero jien ghad inpattihulha'"* (fol. 208).

Mehud in konsiderazzjoni dawn il-provi, il-qorti tikkonkludi li Salvatore Grima kien rikonoxxenti ghal dak li kienu jaghmlu mieghu l-atturi u ried li jpattilhom ghal generozita' taghhom matul is-snin. 'Il fatt li m'ghamilx testment ma jeskludix tali ntenzjoni, meqjus ukoll li jidher li kien xettiku li jaghmlu ghaliex kien jibza' li jmut[1]. Minn dawn il-brani hu evidenti li Salvatore Grima kien jaccetta li hu debitur tal-atturi. Sfortunatament miet f'disgrazja u baqa' ma kkumpensax lill-atturi.

4. **<u>Meritu</u>**.

Mill-provi rrizulta li fuq firxa ta' snin twal l-atturi kienu ghamlu hafna gid ma' Salvatore Grima. Jidher li maz-zmien kien sar qiesu membru tal-familja taghhom. Hekk per ezempju wara li xtara l-appartament f'Bugibba, matul ix-xhur tas-sajf kienu jmorru jghixu mieghu fl-appartament.

Hu fatt li mill-provi l-qorti fehemet li Salvatore Grima ma kienx bniedem dipendenti. Fil-fatt hu kellu hanut tat-te' gewwa Hal Qormi u kien ighix wahdu. Baqa' jmexxi n-negozju sal-ahhar. Min-naha l-ohra pero hu wkoll evidenti li l-atturi kienu jaqduh f'dak li kien ikollu bzonn. Dejjem sab lill-atturi lesti jghinuh. Jirrizulta kif per ezempju:

- kien johrog maghhom;
- l-attrici kienet darbtejn kuljum tatih x'jiekol. Ghalkemm l-attrici qalet li minhabba fih ma kinitx sabet impjieg, il-qorti m'hijiex konvinta minn tali verzjoni. Kif irrizulta mill-provi Grima kien ragel f'sahhtu li kien jaf ifendi ghal rasu. Mill-ghajnuna li kien jinghata l-qorti ma fhemitx li c-cirkostanzi kienu tali li l-attrici kienet kostretta ma ssibx impjieg;
- matul ix-xitwa kienet tmur tnaddaf l-appartament ta' Bugibba darba fix-xahar;
- l-attrici kienet tmur tigborlu l-medicina;
- l-attur kellu prokura minghand Salvatore Grima u kien imur jaqdih il-bank;
- l-atturi taw lil Salvatore Grima ambjent ta' familja, ambjent li ma kellux peress li baqa' guvni u jidher li l-familjari tieghu kienu mejtin;
- ghenuh biex jarreda l-appartament ta' Bugibba. Jidher li l-fond inxtara ghaxar (10) snin qabel miet Salvatore Grima. Matul ix-xhur tas-sajf l-atturi kienu jghixu fih flimkien ma' Grima. Ghalkemm l-atturi qalu li ghamlu spejjez minn buthom biex arredawh, il-qorti ghandha d-dubju meta tqies li Doris McKay, oht l-attrici, xehedet li: *"Biex xtraw l-affarijiet tal-post, Salvu kien jatihom il-flus"* (fol. 194). Dan flimkien mal-fatt li ma gewx prezentati ricevuti tal-ispejjez li l-

[1] Ara deposizzjoni ta' Carmel u Doreen konjugi Vella fis-seduta tal-15 ta' Gunju 2015.

atturi qalu li ghamlu, inissel id-dubju. Wiehed ma jridx jinsa li ghal dawk is-snin kollha l-atturi gawdew il-proprjeta minghajr ebda hlas, in kwantu bis-sahha ta' Salvatore Grima kellhom villeggatura ghax-xhur tas-sajf.

5. **<u>Likwidazzjoni tal-hlas dovut lill-atturi bhala servigi</u>**.

Wara li l-qorti qieset it-tip ta' servigi li l-atturi pprestaw lil Salvatore Grima, il-perjodu li damu jaghtu s-servigi, il-konsistenza tal-patrimonju tieghu, 'il fatt li ma kienux parentela ta' Grima u spejjez li setghu ghamlu, ser tillikwida s-servigi fis-somma ta' hamsin elf ewro (€50,000). Ghalkemm iben l-atturi ikkalkola l-hlas li jippretendu l-ġenituri tieghu[2], il-qorti hi tal-fehma li l-pretensjoni hi ezagerata u barra minn postha u ntiza biss biex dak li l-atturi ma rnexxielhomx jiehdu minhabba li Salvatore Grima m'ghamilx testment, jipprovaw jiehduh b'din is-sentenza. Il-likwidazzjoni ta' servigi ma ssirx b'dak il-mod. F'dan ir-rigward issir riferenza ghal sentenza tal-Qorti tal-Appell tad-29 ta' Novembru 2013 fil-kawza **Maria Lourdes Brincat vs Giuseppe Brincat et**:

"kif qalet tajjeb is-sentenza Catania v. Agius (supra) wiehed ma jistax jillikwida l-kumpens a bazi ta' salarji prevalenti fiz-zmien in kwistjoni ghaliex ir-relazzjoni guridika bejn il-partijiet m'hijiex wahda kuntrattwali izda kwazi kuntrattwali….".

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi l-kawza billi:-

1. **Tichad l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni.**
2. **Tichad l-eccezzjoni l-ohra.**
3. **Tilqa' t-talbiet tal-atturi u tillikwida s-servigi fis-somma ta' hamsin elf ewro (€50,000), bl-imghax mil-lum.**

Spejjez a karigu tal-wirt b'dan li provizorjament id-dritt tal-kuraturi ghandu jithallas mill-atturi.

Anthony Ellul.

---

[2] Fol. 151-158.